

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

Projekt pn.: „Misja przedszkolak - równanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami i deficytami rozwojowymi” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014 – 2020, Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu, Działanie 10.1 - Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży, Poddziałanie 10.1.4 - Edukacja przedszkolna.

Program terapii behawioralnej „Ja i mój świat”

Rodzaj zajęć: zajęcia indywidualne dla dzieci z deficytami

Miejsce realizacji: Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 16 w Płocku

Termin realizacji: rok szkolny 2021/2022

Program opracowały: Elwira Betner i Iwona Rożek

Na zajęciach nauczyciel/terapeuta wykorzystuje sprzęt, materiały biurowe i pomoce dydaktyczne zakupione w ramach projektu pn.: „Misja przedszkolak - równanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami i deficytami rozwojowymi”.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

Wstęp

Behawioralny proces terapeutyczno – edukacyjny polega na kształtowaniu u dziecka jak największej ilości zachowań adaptacyjnych, które rozwiną jego niezależność i umożliwią mu efektywne funkcjonowanie w środowisku.

Drogą do tego celu jest systematyczne wzmacnianie (nagradzanie) coraz bardziej zbliżonych do docelowych form zachowania. Jest to możliwe dzięki zastosowaniu ważnych dla dziecka wzmocnień (nagród). W pierwszym etapie terapii są to zazwyczaj tzw. wzmocnienia pierwotne, w postaci smakołyków lub preferowanych przez dziecko zabawek, aktywności (może to być także przyzwolenie na zachowania autostymulacyjne). Później, dzięki uczeniu się, coraz większego znaczenia nabierają wzmocnienia społeczne.

W terapii behawioralnej istotne jest ściśle kontrolowanie sytuacji, w których zachowanie przebiega. Oznacza to, że należy w odpowiedni sposób wydawać polecenia. W pierwszej fazie terapii powinny być one krótkie i bardzo konkretne. Kontrolowanie sytuacji polega również na umiejętnym wprowadzaniu i wycofywaniu różnorodnych podpowiedzi (manualnych, wizualnych, werbalnych, itp.). Temu samemu celowi służy wprowadzanie do środowiska terapeutycznego wyraźnej struktury czasowo – przestrzennej.

Terapia behawioralna jest metodą jasno wytyczającą cele, operującą własnym systemem pojęć i narzędzi. Jej nadrzędnym celem jest pomaganie dzieciom nabywania umiejętności funkcjonalnych, które rozwiną ich niezależność. Nastawiona jest na modyfikację lub zmianę określonych zachowań, a nie na rozwiązywanie ukrytych konfliktów lub reorganizację osobowości.

Główne cele terapii behawioralnej:

- Rozwijanie zachowań deficytowych - zachowaniami deficytowymi nazywamy te zachowania, które uważa się za normalne i pożądane u dziecka w pewnym wieku i w pewnych okolicznościach, np. prawidłowa mowa, okazywanie uczuć, zabawa tematyczna itd.
- Redukowanie zachowań niepożądanych (np. zachowania destrukcyjne, zachowania agresywne i autoagresywne, zachowania auto stymulacyjne, zachowania rytualistyczne, zachowania zakłócające, odmawianie jedzenia, nieprawidłowe reakcje emocjonalne, nieprawidłowa mowa). Praca nad redukowaniem zachowań niepożądanych jest najtrudniejszym, ale zarazem najważniejszym obszarem terapii.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

- Generalizowanie i utrzymywanie efektów terapii- zachowanie jest zgeneralizowane wówczas, gdy jest trwałe, pojawia się w różnych środowiskach, w obecności różnych osób oraz rozszerza się na zachowania pokrewne. Problem generalizacji nie dotyczy tylko wyboru właściwych procedur umiejętności uczenia się i stosowanych metod wykorzystania ich przez dziecko w naturalnych sytuacjach w życiu codziennym, ale przede wszystkim zmiany dotychczasowej jakości życia dziecka.

Terapia behawioralna opiera się na kilku podstawowych **zasadach**, których przestrzeganie gwarantuje osiągnięcie sukcesu w pracy z dzieckiem. Są to:

- Zasada małych kroków (każdą czynność, której chce się dziecko wyuczyć rozpisuje się na małe kroki, jasne i zrozumiałe dla dziecka);
- Zasada stopniowania trudności (zaczynamy od ćwiczeń łatwych i konkretnych, z których dziecko skorzysta natychmiast i będzie mogło zastosować je w zadaniach trudniejszych);
- Zasada stosowania wzmocnień (wzmocnienie to każde wydarzenie, które zwiększa siłę zachowania, zwiększa prawdopodobieństwo ponownego wystąpienia pożądanego zachowania w podobnych okolicznościach).

Etapy terapii behawioralnej

Terapia behawioralna jest terapią kompleksową i dotyczy wszystkich sfer rozwoju dziecka. Obejmuje swoim zasięgiem następujące obszary:

- wczesne rozumienie mowy,
- trening imitacji,
- dopasowywanie i sortowanie,
- imitację werbalną,
- mowę czynną,
- pojęcia abstrakcyjne,
- umiejętności szkolne,
- rozwój społeczny.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

Zadaniem, jakie stawia sobie przedszkole jest wszechstronny, harmonijny rozwój dziecka. Jego końcowym efektem jest dojrzałość szkolna, na którą składa się rozwój emocjonalno –społeczny, psychomotoryczny, umysłowy osiągany w ciągu czterech lat pobytu wychowanka w przedszkolu. Jeśli nie podejmie się działań stymulujących rozwój w zakresach, w których obserwowano zmniejszoną aktywność dziecka i niższy poziom wykonywania czynności, wówczas dysharmonie rozwojowe nie maleją, lecz mają tendencję do pogłębiania się. Dlatego został opracowany ten program, który ma na celu wiązanie treści programowych zawartych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego z określonym obszarem oddziaływań terapeutycznych:

- sfery emocjonalno –społecznej,
- sfery poznawczej,
- sfery ruchowej.

Cele główne programu:

1. Zmniejszenie deficytów oraz poprawa funkcjonowania dziecka w środowisku przedszkolnym.
2. Stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju umysłowego, psychicznego i społecznego dziecka z zaburzonym rozwojem psychoruchowym.
3. Uczenie dzieci zwracania uwagi na bodźce, które są ważne, naśladowanie, komunikowanie się, zabawa, skupianie uwagi, itp.
4. Integrowanie dziecka z otoczeniem, jego środowiskiem rówieśniczym.

Cele szczegółowe:

- stymulowanie ogólnego rozwoju dziecka
- wyrównywanie dysharmonii rozwojowych
- ćwiczenie koncentracji uwagi
- rozwijanie spostrzegawczości
- usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej i sprawności manualnej
- usprawnienie spostrzegania wzrokowego i orientacji przestrzennej
- rozwijanie percepcji słuchowej
- usprawnianie analizy i syntezy słuchowej, koordynacji słuchowo –ruchowej i słuchowo – wzrokowej
- czytanie sylab i wyrazów

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

- czytanie zdań

- włączenie do współdziałania z drugą osobą
- ułatwianie dzieciom opanowania tych wiadomości, umiejętności, które są przewidziane programem nauczania
- wyrobienie u dzieci tych cech osobowości, które warunkują dalsze samodzielne funkcjonowanie w systemie przedszkolnym i szkolnym; rozbudzanie zainteresowań i wyrobienie właściwej motywacji do nauki.

Realizacja programu opiera się na zasadach:

1. indywidualizacji środków i metod,
2. powolnego stopniowania trudności,
3. korekcji zaburzeń,
4. kompensacji zaburzeń,
5. ciągłości działań,
6. systematyczności ćwiczeń.

Metody:

- metoda terapii behawioralnej

Formy:

- zajęcia indywidualne

Wszystkie zajęcia realizowane w ramach projektu będą prowadzone z użyciem form i języka wrażliwych na płeć.

Pomoce dydaktyczne:

- plansze, gry, puzzle, układanki, ilustracje, przybory plastyczne, płyty CD z nagraniami dźwięków, piosenek, karty pracy, sprzęt TIK (nowoczesne technologie informacyjno- komunikacyjne), itp. - pomoce zakupione przez UM Płock w ramach projektu „Misja przedszkolak- równanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami i deficytami rozwojowymi”- wykaz pomocy w załączniku nr 1.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

Przykładowe ćwiczenia w ramach zajęć terapii behawioralnej:

I. Ćwiczenia ogólnej sprawności ruchowej:

- zabawy rytmiczne polegające na wyrażaniu ruchem, zachęcanie do ekspresji ruchowej,
- sprawne chodzenie i bieganie po podłożu równym i zróżnicowanym; wymijanie przeszkód,
- slalomy, poruszanie się po określonym torze,
- podskoki obunóż i na jednej nodze oraz bardziej zrównoważone,
- skoki obunóż i na jednej nodze,
- pojedyncze i w seriach po kilka,
- przeskakiwanie przeszkód ćwiczenia ze skakanką,
- zeskoki z różnych wysokości,
- czołganie się, chodzenie na czworakach, przełazenie przez obręcz,
- ćwiczenia równoważne: po desce, ławeczce, narysowanej ścieżce, linii,
- ćwiczenia rąk: wymachy do przodu, do tyłu, krążenie ramion,
- chwyt oburącz i jedną ręką (przedmiotów rzucających do dziecka),
- rzuty dowolne i do celu z odległości dowolnej i określonej,
- podrzucanie, odbijanie, toczenie piłki, obręczy,
- upuszczanie i podnoszenie,
- bieg do celu z wykonywaniem określonych czynności.

II. Usprawnianie funkcji motorycznych:

1. Malowanie:

- rozluźnienie napięcia mięśniowego rąk,
- wypełnienie kolorem całej powierzchni papieru,
- malowanie form kolistych,
- malowanie form falistych,
- malowanie dużych konturowych rysunków,

2. Usprawnianie końcówek palców:

- stukanie czubkami palców,
- malowanie suchym palcem,
- malowanie pęczkiem waty,
- modelowanie w plastelinie,

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

- wrywanki i naklejanki,
- nawlekanie koralików,
- wyszywanie z wykorzystaniem wyszywanki bez igły,

3. Ćwiczenia graficzne:

- kreślenie form kolistych,
- kreślenie prostych linii łączących wyznaczone punkty
- trafianie do celu,
- malowanie kredkami konturowych rysunków,
- kreślenie linii w ograniczonym polu,
- kopiowanie rysunków,
- rysowanie szlaczków i wzorów i elementów liter.

III. Usprawnianie spostrzegania wzrokowego i orientacji przestrzennej:

1. Rozpoznawanie treści obrazków ukazywanych w krótkich ekspozycjach;
2. Dobieranie par jednakowych obrazków:
 - swobodne dobieranie par,
 - domino obrazkowe,
 - dokładanka,
 - dobieranka,
 - loteryjka obrazkowa,
 - dobieranka - odkrywanka.
3. Układanie obrazków po lewej i prawej stronie:
 - układanie poprzedzone pokazem czynności,
 - rozpoznawanie i układanie obrazków według instrukcji słownej,
 - określenie położenia obrazka.
4. Układanie obrazków w szeregu według kolejności, w jakiej były pokazywane;
5. Dobieranie części do całego obrazka;
6. Układanie obrazka z części;
7. Dobieranie jednakowych form geometrycznych;
8. Układanie kompozycji z oddzielnych figur geometrycznych;
9. Układanie kompozycji geometrycznych z części:

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

- układanie według wzoru cały czas widocznego,
- układanie z pamięci,
- układanie według instrukcji słownej,
- 10. Odtwarzanie linii różnie ukierunkowanych;
- 11. Rysowanie kompozycji geometrycznych za pomocą szablonów;
- 12. Kończenie zaczętych rysunków;
- 13. Rysowanie kompozycji geometrycznych według wzoru.

IV. Usprawnianie analizy i syntezy słuchowej, koordynacji słuchowo -ruchowej i słuchowo – wzrokowej:

1. Odtwarzanie rytmu i wiązanie go z układem przestrzennym:

- odtwarzanie rytmu ilustrowanego układem przestrzennym,
- rozpoznawanie układu przestrzennego odpowiadającego wystukaniem rytmowi,
- rozpoznawanie rytmu zgodnego z układem przestrzennym,
- odtwarzanie w układzie przestrzennym wystukanego rytmu,
- wystukiwanie rytmu według podanego układu przestrzennego,
- graficzne odtwarzanie wysłuchanego rytmu.

2. Analiza zdań na wyrazy i wyrazów na sylaby:

- układanie zdań i rozdzielanie ich na wyrazy,
- rozwijanie zdań i porównywanie liczby wyrazów w zdaniach,
- dzielenie wyrazów na sylaby z jednoczesnym stukaniem w rytm wypowiedzianych sylab,
- liczenie sylab,
- porównywanie liczb sylab,
- kończenie i zaczynanie wyrazów dwusylabowych,
- tworzenie wyrazów rozpoczynających się od podanej sylaby,
- sztafeta sylab,
- rozpoznawanie w wyrazie określonej sylaby i ustalanie miejsca jej położenia.

3. Rozpoznawanie i wyodrębnianie głosek z wyrazów:

- wybieranie obrazków, których nazwy rozpoczynają się od podanej głoski,
- rozpoznawanie nazwy obrazka na podstawie pierwszej głoski,
- wydzielanie pierwszej głoski z nazwy obrazka,

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

- dobieranie par obrazków, których nazwy rozpoczynają się taką samą głoską,
- podawanie wyrazów rozpoczynających się od danej głoski,
- wybieranie obrazków, których nazwy kończą się wybraną głoską,
- rozpoznawanie nazwy obrazka na podstawie ostatniej głoski,
- wydzielanie ostatniej głoski z nazwy obrazka,
- rozpoznawanie, w którym wyrazie określona głoska znajduje się na początku, a w którym na końcu,
- dobieranie par obrazków, w których nazwa drugiego rozpoczyna się taką samą głoską jaką kończy się nazwa pierwszego,
- rozpoznawanie samogłosek w wyrazach jednosylabowych,
- rozpoznawanie głosek wewnątrz wyrazów o różnej liczbie sylab,
- rozpoznawanie określonej głoski położonej w dowolnym miejscu wyrazu,
- różnicowanie głosek,
- określenie miejsca położenia w wyrazie rozpoznawanej głoski,
- rozpoznawanie głoski powtarzającej się w wyrazie,
- dokładniejsze określenie miejsca położenia głoski w wyrazie.

V. Wspomaganie rozwoju emocjonalno- społecznego:

- dostarczenie emocjonalnego wsparcia,
- rozbudzanie siły we własne możliwości,
- rozwijanie potrzeby kontaktu z innymi,
- dostosowanie własnego zachowania do istniejących norm,
- zdolność do rozumienia i kontrolowania własnych uczuć i zachowań,
- wzmacnianie samooceny poprzez eksponowanie mocnych stron,
- identyfikacja i określenie swoich stanów emocjonalnych.

Oczekiwane efekty:

- usprawnienie zaburzonych funkcji percepcyjno – motorycznych;
- zmniejszenie deficytów w zakresie koordynacji wzrokowo – ruchowej;
- podniesienie poziomu sprawności grafomotorycznych;
- wzmocnienie motywacji do dalszej nauki i pokonywania trudności;
- opanowanie umiejętności radzenia sobie z napięciem emocjonalnym;
- wzmocnienie poczucia własnej wartości.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons

Uznanie Autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)
Licencja ta pozwala na dzielenie się (kopiowanie i rozpowszechnianie utworu w dowolnym medium i formie) oraz adaptacje (remiksowanie, zmienianie i tworzenie na bazie utworu dla dowolnego celu, także komercyjnego).

Załącznik nr 1

Wykaz pomocy dydaktycznych, wyposażenia oraz materiałów biurowych zakupionych w ramach projektu „Misja przedszkolak- równanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami i deficytami rozwojowymi” - wykorzystanych podczas zajęć terapii behawioralnej w Miejskim Przedszkolu z Oddziałami Integrycyjnymi nr 16 w Płocku

Pomoce dydaktyczne i wyposażenie:

- „Ćwiczenia pamięci. Ćwiczenia koncentracji” cz. 1 Katarzyna Sevidy;
- „Ćwiczenia pamięci symultanicznej i sekwencyjnej” wyd. 2 Jagoda Cieszyńska, Agata Dębicka-Cieszyńska;
- Sprzęt TIK (nowoczesne technologie informacyjno- komunikacyjne):
 - komputer stacjonarny
 - urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, kopiarka, skaner)
 - tablica interaktywna

Materiały biurowe:

- ołówek z gumką trójkątny HB neonowy
- papier ksero A4
- farby akrylowe
- farby do malowania palcami
- zestaw plastyczny. „Kreatywne chwile”